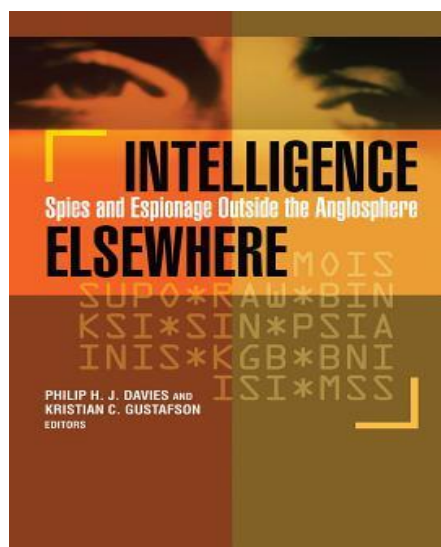

Philip Davies și Kristian Gustafson editori, (2013),
*Intelligence elsewhere: spies and espionage
outside the anglosphere*,
Georgetown University Press, Washington D.C.

Recenzie de Cosmina-Elena Epure (ANIMV)

Volumul intitulat *Intelligence Elsewhere: Spies and Espionage Outside the Anglosphere* se structurează sub forma unei colecții complexe ce gravitează în jurul unui singur pol: intelligence. Coordonatorii săi, Philip Davies și Kristian Gustafson, cunoscute personalități cu preocupări în domeniu, teaurizează o serie de lucrări și referințe ale mai multor specialiști cu scopul construirii unei viziuni largi asupra ceea ce înseamnă intelligence.

Aportul științific este cu atât mai mare cu cât asistăm la o abordare academică orientată pe două paliere: dimensiunea istorică – pilon în

construirea și dezvoltarea unor concepte și idei și dimensiunea prezentă, focusându-se pe contextele politice și culturale.

Perspectiva istorică. Cunoașterea pornește de la origine, prin urmare perspectiva istorică asupra intelligence-ului devine fundamentală pentru determinarea prezentului și a viitorului. În acest sens, autorii recurg la analiza rolului comparativ al culturii în intelligence, oprindu-se asupra câtorva exemple: India, China, Lumea Arabă, dar și Rusia. Astfel, este atrasă atenția asupra importanței și actualității operei lui Sun Tzu, prin prisma faptului că la baza oricărei intervenții armate chinezești se află subversiunea și spionajul. În ceea ce privește Rusia, este realizată o comparație între Imperiul Bizantin – care pune accentul pe previzionări – și perioada sovietică. Concluzia asupra acestui exemplu marchează importanța perioadei bizantine în democratizarea practicilor rusești în intelligence.

Capitolul referitor la lumea arabă, plasează culegerea clandestină de informații și spionajul în istoria islamică și arabă, mai exact în lupta profetului Mohammed de a-și menține și dezvolta religia nou apărută.

Perspectiva actuală. Cea de-a doua parte a cărții este dedicată unei analize particulare a fiecărui stat referitoare la practicile actuale în intelligence precum și nevoile și cerințele de schimbare și de adaptare la cerințele factorilor de decizie dar și la mediul de securitate.

În cazul Pakistanului, serviciile interne de informații exercită o influență puternică asupra statului. Activitatea de intelligence a Iranului este rezultatul unei interacțiuni între trei factori – šiismul, birocrăția, dar și facțiunile clerice. Consensul politic privilegiat asupra informării factorilor de decizie este cel care gravitează în jurul a ceea ce reprezintă orientarea Japoniei în intelligence. Acest fapt contribuie în mod profund la afectarea bunei desfășurări a procesului de intelligence.

În continuare, atenția se mută asupra reformei din sectorul de securitate și sunt invocate drept exemple Ghana, Argentina și Indonezia. De precizat în acest caz este faptul că adoptarea practicilor și a măsurilor în intelligence este strâns legată de experiența est europeană.

Ca un element de noutate, autorii se opresc asupra unor subiecte care nu au fost exploatate în lucrările ce au ca domeniu de referință intelligence-ul. Astfel, este vorba despre statele nordice care abordează strategii diferite de cele europene. În sprijinul acestei afirmații vine Suedia, caracterizată de o tradiție birocratică și tendințe socialiste. În ceea ce o privește, activitatea de intelligence s-a desfășurat în mod independent.

Atât Suedia cât și Finlanda își evaluează orientarea și prioritățile în lumea post Război Rece, cu precizarea că tind către direcții diferite datorită factorilor istorici, economici și intereselor de securitate, dar și extrem de important și datorită culturii strategice.

Concluzii. Punctul de pornire al activității de intelligence este tocmai incertitudinea. Plecând de la o bază atât de instabilă și într-o continuă schimbare, autorii admit un dezavantaj al acestui tip de activitate: nu poate fi luată în considerare ca fiind totdeauna veridică. Însă, meritul activității de intelligence stă tocmai în încercarea de a limita sau micșora incertitudinea. Prin urmare, prin intermediul culegerii, prelucrării și analizei informațiilor se pot construi niște perspective solide care să contribuie la procesul decizional dintr-un stat precum și la menținerea securității și preservarea intereselor naționale.

Cunoscând scopul unui serviciu de informații, se poate trece la elemente particulare fiecărui stat – primul și cel mai important este cultura, care stă sub umbrela tradiției și moștenirii (ca exemplu Pakistan și Indonezia unde se evidențiază *tradiția sanscrită*).

Atingerea obiectivelor unui serviciu de informații stă în aplicarea tehnicilor și metodelor ce caracterizează intelligence-ul. În această secțiune, autorii lansează diada acțiuni acoperite – diplomatie. Astfel, istoria plasează în aceeași sferă spionajul, sabotajul și asasinatele, în vreme ce realitatea propune o dimensiune lipsită de violență de gestionare a politicii externe – diplomația. Trecerea timpului este cea care a contribuit la evoluția conceptului de intelligence și a modului în care acesta poate fi aplicat.

În cadrul demersului academic, lucrarea lui Philip Davies și a lui Kristian Gustafson vine ca o piatră de temelie procesul de cunoaștere și aprofundare a zonei de intelligence. În acest sens, rolul fundamental este atribuit istoriei și tradiției care acționează ca o amprentă asupra prezentului și a practicilor actuale. Totodată, volumul se înscrie în încercarea definirii studiilor de intelligence drept o disciplină academică.

Meritul acestui volum constă în abandonarea pentru un moment a lumii spionajului alcătuită strict din Statele Unite ale Americii, Marea Britanie și Europa. Prin urmare, cei doi autori demonstrează că în procesul de cercetare academică a intelligence-ului, cunoașterea nu se poate realiza la nivel nișat.

Această colecție de lucrări științifice poate fi tratată ca o posibilitate de a găsi un model universal a ceea ce înseamnă intelligence alături de metode și tehnici specifice de punere în practică a sa.

Dimensiunea care nu apare tratată la nivelul cărții este cea de implementare la nivel național a activității de intelligence, precum și aspecte legate de relația cu beneficiarul. Maniera de abordare a conceptelor se raliează unui palier teoretic. În acest fel, se propune aprofundarea subiectului în vederea construirii unei viziuni cuprinzătoare (care să permită ulterior, studiile comparative).

Continua schimbare a arhitecturii de securitate precum și transformările care survin la nivelul distribuției puterii în plan internațional, *„Intelligence Elsewhere: Spies and Espionage Outside the Anglosphere”* asigură cunoașterea de bază pentru o mai bună înțelegere a fenomenelor actuale și viitoare.

Pornind de la un cunoscut citat al lui Nicolae Bălcescu *„Istoria este cea dintâi carte a unei nații. Într-însa ea își vede trecutul, prezentul și viitorul”* se poate conchide faptul că orice demers, indiferent de natura sa, presupune o întoarcere către istorie, către origini. În cazul de față, zona de intelligence se află într-o permanentă dezvoltare și pentru o fundamentare a studiilor și ideilor este nevoie de o privire în trecut. Scopul este de a se asigura o prognoză cât mai apropiată de realitate care să devină punct de referință în elaborarea politicilor și deciziilor strategice.